

Апсайклінг як інноваційний напрямок художньо-графічної підготовки учнів старшої школи

Анотація. Автори розглядають важливість використання технологій апсайклінгу у навчальному процесі старшої школи для розвитку художньо-проектних навичок учнів, акцентують увагу на можливостях, які надає апсайклінг для створення декоративних виробів з вторинних матеріалів, а також розробки графічних проєктів у рамках уроків технологій. Такий підхід сприяє розвитку творчих та екологічних компетентностей учнів, а також активізує їхні інтереси та мотивацію до навчання.

Ключові слова: технології апсайклінгу, розвиток художньо-проектних навичок, компетентності, роль вчителя у проєктній діяльності.

Abstract. The authors discuss the importance of utilizing upcycling technologies in the high school educational process to develop students' artistic and project-based skills. They emphasize the opportunities provided by upcycling for creating decorative items from secondary materials, as well as for developing graphic projects within technology classes. Such an approach fosters the development of students' creative and environmental competencies, while also stimulating their interests and motivation for learning.

Keywords: upcycling technologies, development of artistic and project-based skills, competencies, role of the teacher in project-based activities.

В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та урбанізації перед сучасною системою освіти постає нагальна потреба формування в учнів навичок раціонального природокористування, екологічної свідомості та творчого підходу до розв'язання проблем. Одним із інноваційних напрямків, що дозволяє реалізувати ці завдання, є апсайклінг. Апсайклінг (від англ. up-cycle - підвищувати якість під час рециклінгу) – це процес перетворення непотрібних речей або їхніх складових на нові вироби більш високої якості та цінності. На відміну від звичайного рециклінгу, апсайклінг не лише забезпечує повторне використання відходів, а й надає їм нового життя, змінюючи форму, функцію та естетичний вигляд [1].

Технології апсайклінгу є актуальними для впровадження в освітній процес старшої школи, адже вони відкривають широкі можливості для творчої самореалізації учнів, розвитку їхніх художньо-проектних умінь та формування ключових компетентностей. Під час створення апсайклінг-проєктів старшокласники навчаються мислити креативно й нестандартно, замислюватись над раціональним використанням ресурсів, цінувати працю та розуміти принципи сталого розвитку.

З огляду на це, апсайклінг можна розглядати як інноваційний напрямок художньо-графічної підготовки учнів, який гармонійно поєднує в собі елементи образотворчого мистецтва, дизайну, екології та проєктної діяльності. Опанування старшокласниками апсайклінг-технологій сприятиме не лише розвитку їхніх творчих здібностей, а й формуванню цілої низки важливих компетентностей, необхідних для становлення всебічно розвиненої особистості. Зокрема, екологічна свідомість, підприємницькі навички, креативність та інноваційність, комунікація і співпраця [2].

Апсайклінг дозволяє учням реалізувати свої художньо-проектні вміння через виготовлення декоративних виробів з матеріалів вторинного використання. Це можуть бути вази, підсвічники, рамки для фото, панно, біжутерія тощо. Створюючи такі вироби, старшокласники вчать працювати з різноманітними фактурами та матеріалами, опановують техніки їх оброблення та декорування. На уроках технологій учні можуть

розробляти графічні проекти пакувальної продукції (упаковки, етикетки, фірмові стилі) з використанням принципів апсайклінгу. Це сприяє розвитку їхніх навичок проектування, вміння поєднувати форму з функціональністю, а також екологічного мислення щодо вторинного використання матеріалів [3].

Крім того, старшокласники можуть створювати ескізи та макети предметів інтер'єру з апсайклінгових матеріалів. Це допоможе їм зрозуміти принципи дизайну середовища, навчитися враховувати ергономічні та естетичні вимоги при проектуванні.

Роль вчителя у формуванні компетентностей через апсайклінг є надзвичайно важливою та багатогранною. Він виступає як провідник, наставник і фасилітатор у процесі навчання, сприяючи розвитку різних аспектів особистості учнів [4]. Шляхом демонстрації захоплюючих проєктів, які можна реалізувати за допомогою програмування та інших технічних навичок учитель має зацікавити учнів предметом апсайклінгу та показати їм його важливість для сучасного світу. Вчитель пояснює складні концепції простими словами, допомагає учням у вирішенні труднощів та надає підтримку на кожному етапі навчання. Організуючи групові проєкти, він повинен обговорювати ідеї та розв'язувати проблеми разом з учнями, включаючи індивідуальні консультації, додаткові завдання, проведення творчих лабораторних робіт, конкурсів і проєктів.

Таким чином, застосування апсайклінг-технологій на уроках технологій дозволяє комплексно розвивати художні, проєктні, технологічні та екологічні компетентності учнів старшої школи, формуючи в них навички ресурсозбереження та творчого підходу до вирішення завдань.

Для старшокласників залучення до апсайклінг-діяльності стає потужним поштовхом для розвитку креативного мислення та художньо-творчих здібностей. В процесі створення апсайклінг-проєктів учні вчать нестандартно мислити, експериментувати з формами, фактурами, кольорами, комбінувати різноманітні матеріали та техніки. Це сприяє формуванню в них проєктно-художніх умінь – здатності генерувати оригінальні ідеї, втілювати їх у життя, створюючи нові продукти творчості.

Список використаних джерел:

1. Шимкова І.В., Слободянюк Н.А., Андрусишена Д.А. Формування творчих здібностей учнів ЗЗСО у проектуванні еко-сумок з використанням технологій апсайклінгу. *Проблеми та інновації в мистецькій, технологічній та професійній освіті*. Матеріали інтернет-конференції (2 червня 2022 р.). ВДПУ ім. М. Коцюбинського.

2. Цвілик С. Д., Шимкова І. В., Педоренко Е.Ю., Ткачук Н.І. Методика застосування технологій вторинної переробки сировини в навчанні учнів закладів професійної освіти. *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. BoScience Publisher. Berlin, 22-24 мая-2022-goda. 2022. Pp. 394-400. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-22-24-maya-2022-goda-berlin-germaniya-arhiv/>.

3. Шимкова І.В., Недзеленко Ю.А., Слободянюк Н.А. Апсайклінг як спосіб збереження екології або творче перевтілення речей на заняттях з художньої обробки волокнистих матеріалів. *Сучасні технології підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць* / О.В. Марущак (голова) та [ін.]. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. – Вип. 4. С. 49-53.

4. Глуханюк В.М., Соловей В.В., Шимкова І.В. Інноваційна підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій засобами STEAM-проектування. *Збірник наукових праць «Проблеми підготовки сучасного вчителя» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Вип. 2, ч. 1. Безлюдний О.І. (Гол. ред.). Умань: ПП Жовтий О.О., 2020. 143-152.